

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT / PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA:	JUNY 2024	CONVOCATORIA:	JUNIO 2024
Assignatura: GEOGRAFIA		Asignatura: GEOGRAFÍA	

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

Si l'estudiant ha respost més de quatre preguntes, sols es corregeixen les quatre primeres; la resta no es qualifiquen.

Si el alumnado ha respondido a más de cuatro preguntas, solo se corregirán las cuatro primeras, sin calificarse las restantes.

Qüestió 1 (2,5 punts): Identifica els rius marcats en el mapa del document 1 amb les lletres A i B. Explica els factors d'origen tant natural com humà que determinen les diferències de cabal entre tots dos.

Lletra A: Riu Duero (0,5 punts)

Lletra B: Riu Segura (0,5 punts)

Cada estudiant ha de parlar de les **causes naturals** i, necessàriament, de la diferent grandària de les dues conques. La conca del Duero (la de major superfície de la península) és molt més extensa que la del Segura. A més, bona part dels afluents del Duero, que són de llargària considerable, davallen de la serralada Cantàbrica; això els garanteix un cabal important, que prové de precipitacions abundants i de la fusió de la neu a la primavera (0,5 punts). Pel que fa a la conca del Segura, bona part de la conca s'insereix en un domini semiàrid, la qual cosa comporta un cabal molt més discret del riu principal i els seus afluents (0,5 punts). Si s'esmenten altres factors (coberta vegetal, litologia...), això pot compensar altres deficiències fins 0,25 punts.

També cal parlar dels **factors humans**. En aquest sentit, s'ha d'esmentar l'ús intensiu per al regadiu com el factor principal que minva els recursos hídrics del Segura. A la conca del Duero, per contra, els aprofitaments agrícoles no són tan intensius (0,5 punts). Poden considerar-se, en menor mesura, altres usos importants a la conca del Segura (consum urbà, residencial i turístic) (fins a 0,25 punts).

Qüestió 2 (2,5 punts): Explica la influència del relleu i del clima en el cabal, el règim i la capacitat erosiva dels rius del vessant cantàbric.

Cada estudiant ha de respondre el següent:

- **Relleu:** gran desnivell entre el naixement i la desembocadura (són rius curts que naixen en muntanyes pròximes a la costa) (0,5 punts).
- **Clima:** precipitacions abundants (més de 800 mm anuals), regulars i suaus (0,5 punts).
- **Capacitat erosiva:** gran, pel fort desnivell que hi ha. S'hi pot afegir que l'erosió resulta menor si els vessants estan protegits per la vegetació (0,5 punts).
- **Cabal:** abundant, tot considerant les dimensions reduïdes de les conques (0,5 punts).
- **Règim:** regular (0,5 punts).

Qüestió 3 (2,5 punts): En quines zones d'Espanya resulta més problemàtica l'escassetat d'aigua? Explica'n les causes. Pots basar-te en el document 1.

Cada estudiant ha d'assenyalar que és a la part oriental i meridional de la península Ibèrica on es produeix un major dèficit hídric, molt especialment al sector sud-oriental (sud del territori valencià, Múrcia, Almeria i, en

menor mesura, la resta de les costes mediterrànies andaluses). S'hi pot afegir que els últims anys, Catalunya també experimenta una situació de dèficit hídric important (0,75 punts).

Les causes naturals d'aquest fet són bàsicament d'origen climàtic; és a dir, una aportació pluviomètrica bastant baixa i repartida de forma irregular al llarg de l'any i de diferents anys, que se suma a unes temperatures relativament altes (elevada evaporació), la qual cosa implica una major necessitat hídrica per a mantenir la humitat dels sòls (1 punt). També es pot fer menció de la situació actual de canvi climàtic, la qual cosa podria compensar alguna deficiència anterior, fins a 0,25 punts.

A més, es tracta de zones amb una forta demanda hídrica per l'existència de cultius amb importants necessitats de reg, a més d'una forta ocupació residencial (urbana i turística) que també comporta una demanda hídrica elevada (0,75 punts).

Qüestió 4 (2,5 punts): Quin és el principal risc natural relacionat amb els rius mediterranis, llevat de l'Ebre? Quins factors l'origen? Descriu-ne les conseqüències principals.

Com a risc principal cal parlar de les inundacions (0,75 punts). A l'arc mediterrani peninsular, les inundacions solen estar vinculades a situacions de pluges intenses i, fins i tot, torrencials, més freqüents als mesos de tardor (situació atmosfèrica de DANA). També hi tenen un paper important les dimensions reduïdes de les conques i el fort pendent, factors derivats de la proximitat de les muntanyes a la costa (1 punt).

Les inundacions provoquen danys a les persones i a habitatges i infraestructures, pèrdues de collites, interrupcions dels abastiments hidroelèctrics, erosió del sòl... (0,75 punts).

Si s'afigen altres riscos –com ara les sequeres o la contaminació– que no s'ajusten del tot a la pregunta, s'assigna –si només es respon això– un màxim de 0,5 punts per cadascun d'aquests riscos.

Qüestió 5 (2,5 punts): Amb les dades del quadre estadístic 1, elabora un mapa coroplètic de la distribució territorial del turisme espanyol de procedència exterior.

Cada estudiant ha d'elaborar correctament un mapa de 4 o 5 intervals que represente els milions de turistes exteriors arribats a cada comunitat autònoma (0,5 punts).

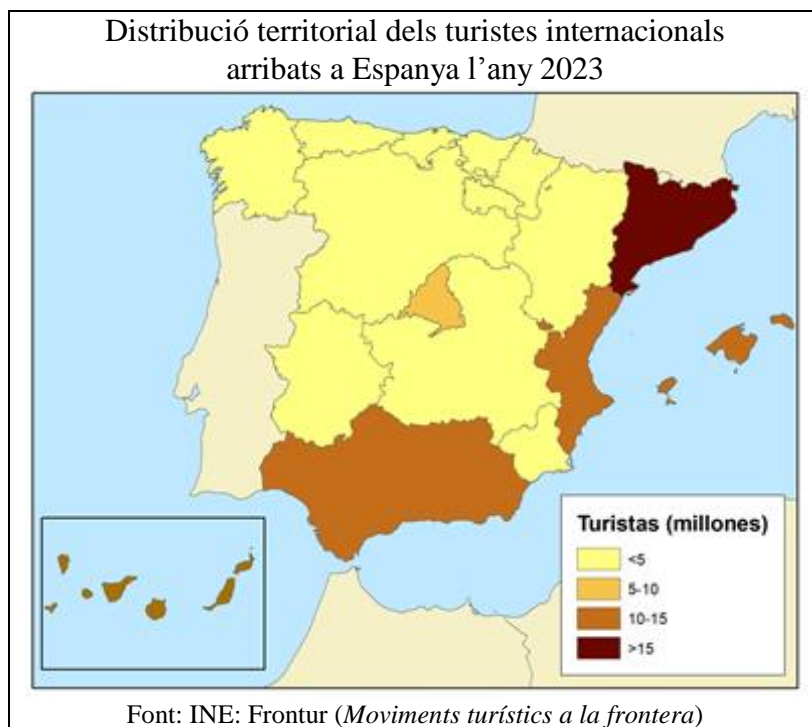
Ha de col·locar al lloc adequat les dades de totes les comunitats autònomes (0,75 punts); dues errades redueixen la puntuació a 0,25 punts; si n'hi ha més, no es puntua aquest apartat.

La necessària inclusió de la llegenda, el títol i la font es puntuen amb 0,75 punts.

La representació visual correcta (gradació coherent i ajustada, amb major intensitat en els valors més elevats) suma 0,5 punts.

Es pot valorar la netedat i claredat del mapa elaborat per l'estudiant incrementant o reduint la puntuació anterior de 0,25 punts com a màxim (sempre sense variar els valors màxim i mínim de la pregunta).

El resultat ha de ser similar al que es recull en el mapa següent:

Qüestió 6 (2,5 punts): Indica els principals espais turístics i les raons que expliquen que siguin aquests.

Cal destacar el predomini clar dels espais més lligats al turisme de sol i platja, i especialment els dos arxipèlags, Catalunya, la Comunitat Valenciana i Andalusia, explicant-ne algun tret distintiu. Indicar-ho raonadament es valora amb 1,25 punts.

En segon lloc, cal destacar el turisme urbà de les grans capitals, simbolitzat en el quadre estadístic en l'exemple de Madrid, però també en ciutats com ara Barcelona, Sevilla, València i d'altres, indicant també els trets que l'identifiquen (0,75 punts).

Per la banda oposada, es podria destacar que la gran majoria del territori espanyol exerceix una atracció turística més limitada, relacionada gairebé sempre amb altres tipologies turístiques (neu, rural, cultural...) i centrada en llocs concrets, més que no en grans àrees turístiques (0,5 punts).

El fet d'indicar exemples clarament representatius de cada tipus de turisme, o bé fer aportacions complementàries ben fonamentades, pot compensar algunes mancances en els aspectes anteriors, i també ho poden fer la claredat expositiva i la solidesa de l'argumentació. En el millor dels casos, es pot compensar fins a 0,5 punts.

Qüestió 7 (2,5 punts): Explica els efectes positius que genera el turisme en l'economia i la demografia d'Espanya.

En qualsevol cas, cal destacar que el turisme influeix de manera important en l'economia espanyola, en aspectes com ara: a) l'aportació a la balança de pagaments; b) la incidència en l'ocupació directa; c) el foment de l'activitat en sectors com ara la construcció, el comerç i els transports... i cadascun d'aquests aspectes es puntua amb un màxim de 0,5 punts, en funció de l'aprofundiment i la claredat amb què es desenvolupen.

Pel que fa als efectes demogràfics, es poden esmentar: a) la contribució al creixement i la dinamització de la zona, o bé al manteniment de la població a la zona en qüestió; b) l'impacte que té en les migracions, atès que frena l'emigració tradicional de molts pobles i, per tant, el perill de despoblament (fins a 0,5 punts en cada cas).

Altres aspectes esmentats raonablement, com ara l'aportació a l'increment del PIB espanyol o de la immigració, que rejuveneix i incrementa el percentatge d'activitat, poden compensar deficiències en els punts anteriors. Una argumentació ben raonada o l'aportació d'exemples concrets que ajuden a explicar els factors anteriors també es tenen en compte (globalment, poden compensar possibles mancances en els aspectes anteriors, fins a 0,5 punts).

Qüestió 8 (2,5 punts): Explica els principals problemes socials, econòmics i ambientals del sector turístic a Espanya.

Tot i que el sector turístic espanyol ocupa una posició de privilegi en el mercat mundial, també ha d'afrontar una sèrie de problemes. Entre aquests problemes, es poden esmentar els següents:

- a) Els de massificació i sostenibilitat ambiental, que s'expressen en la construcció massiva del litoral, la urbanització incontrolada, l'alteració de paisatges tradicionals o la pressió sobre els recursos naturals (que es poden valorar amb un màxim d'1,25 punts).
- b) La concentració en uns espais concrets i, en alguns d'aquests espais, també en unes dates limitades (estacionalitat) (fins a 0,5 punts).
- c) L'escassa diferenciació respecte d'altres espais competitiu i de diversificació de l'oferta d'alguns punts; la necessitat de millorar la comercialització i la promoció turística, fent ús de les noves tecnologies; algunes deficiències en la qualitat de les infraestructures i els serveis; la precarietat de l'ocupació; la competitivitat dels preus respecte a altres països, etc. (fins a 0,75 punts més).

Cuestión 1 (2,5 puntos): Identifica los ríos marcados en el mapa del Documento 1 con las letras A y B. Explica los factores de origen natural y humano que determinan las diferencias de caudal entre ambos.

Letra A: Río Duero (0,5 puntos)

Letra B: Río Segura (0,5 puntos)

Cada estudiante tiene que hablar de las **causas naturales** y, necesariamente, del diferente tamaño de las dos cuencas. La cuenca del Duero (la de mayor superficie de la península) es mucho más extensa que la del Segura. Además, buena parte de los afluentes del Duero, que son de longitud considerable, descienden de la Cordillera Cantábrica; esto les garantiza un caudal importante que proviene de precipitaciones abundantes y de la fusión de la nieve en la primavera (0,5 puntos). En cuanto a la cuenca del Segura, buena parte de la cuenca se inserta en un dominio semiárido, lo que comporta un caudal mucho más discreto del río principal y sus afluentes (0,5 puntos). Si se citan otros factores (cubierta vegetal, litología,...) pueden compensar otras deficiencias con hasta 0,25 puntos).

También tienen que hablar de los **factores humanos**. En este sentido tienen que citar el uso intensivo para regadío como factor principal que mengua los recursos hídricos del Segura. En la cuenca del Duero, por el contrario, los aprovechamientos agrícolas no son tan intensivos (0,5 puntos). Pueden considerarse, en menor medida, otros usos importantes en la cuenca del Segura (consumo urbano, residencial y turístico) (hasta 0,25 puntos).

Cuestión 2 (2,5 puntos): Explica la influencia del relieve y del clima en el caudal, el régimen y la capacidad erosiva de los ríos de la vertiente cantábrica.

Cada estudiante tiene que responder lo siguiente:

- **Relieve:** gran desnivel entre el nacimiento y la desembocadura (son ríos cortos que nacen en montañas próximas a la costa) (0,5 puntos)
- **Clima:** precipitaciones abundantes (más de 800 mm anuales), regulares y suaves (0,5 puntos)
- **Capacidad erosiva:** grande por el fuerte desnivel. Puede añadir que la erosión resulta menor si las vertientes están protegidas por la vegetación (0,5 puntos)
- **Caudal:** abundante, sobre todo considerando el tamaño reducido de las cuencas (0,5 puntos)
- **Régimen:** regular (0,5 puntos)

Cuestión 3 (2,5 puntos): ¿En qué zonas de España resulta más problemática la escasez de agua? Explica las causas. Puedes apoyarte en el Documento 1.

El estudiante debe señalar que es en la parte oriental y meridional de la península Ibérica donde se produce un mayor déficit hídrico, muy especialmente en el sector suroriental (sur del territorio valenciano, Murcia, Almería y, en menor medida, en el resto de las costas mediterráneas andaluzas). Puede añadir que en los últimos años Cataluña también experimenta una situación de déficit hídrico importante (0,75 puntos).

Las causas naturales de este hecho son básicamente de origen climático; es decir, una aportación pluviométrica bastante baja y repartida de forma irregular a lo largo del año y de diferentes años, que se suma a unas temperaturas relativamente altas (elevada evaporación), lo que implica una mayor necesidad hídrica para mantener la humedad de los suelos (1 punto). También puede hacer mención a la situación actual de cambio climático, por lo que se podría compensar alguna deficiencia anterior con hasta 0,25 puntos.

Además, se trata de zonas con una fuerte demanda hídrica por la existencia de cultivos con importantes necesidades de riego, además de una fuerte ocupación residencial (urbana y turística) que también comporta una demanda hídrica elevada (0,75 puntos).

Cuestión 4 (2,5 puntos): ¿Cuál es el principal riesgo natural relacionado con los ríos mediterráneos, a excepción del Ebro? ¿Qué factores lo originan? Describe las consecuencias principales.

Como riesgo principal se debe hablar de las inundaciones (0,75 puntos). En el arco mediterráneo peninsular las inundaciones suelen estar vinculadas a situaciones de lluvias intensas e incluso torrenciales, más frecuentes en

los meses de otoño (situación atmosférica de DANA). También juegan un papel importante el reducido tamaño de las cuencas y la fuerte pendiente, derivadas de la proximidad de las montañas a la costa (1 punto).

Las inundaciones generan daños a las personas y a viviendas e infraestructuras, pérdidas de cosechas, interrupciones de los abastecimientos hidroeléctricos, erosión del suelo... (0,75 puntos).

Si añaden otros riesgos –como las sequías o la contaminación– que no se ajustan del todo a la pregunta, se les asignará –si solo contestan esto– un máximo de 0,5 puntos por cada uno de estos riesgos.

Cuestión 5 (2,5 puntos): Con los datos del cuadro estadístico 1, realiza un mapa coroplético de la distribución territorial del turismo español de procedencia exterior.

El estudiante deberá realizar correctamente un mapa de 4 o 5 intervalos que represente los millones de turistas exteriores llegados a cada comunidad autónoma (0,5 puntos).

Deberá colocar en el lugar adecuado los datos de todas las comunidades autónomas (0,75 puntos); dos errores reducirán la puntuación a 0,25 puntos; si son más, no se puntuará este apartado.

La necesaria inclusión de la leyenda, título y fuente se puntuarán con 0,75 puntos.

La correcta representación visual (gradación coherente y ajustada, con mayor intensidad en los valores más elevados) sumará 0,5 puntos.

Podrá valorarse la limpieza y claridad del mapa resultante, incrementando o reduciendo la puntuación anterior en hasta 0,25 puntos. (Siempre sin variar los valores máximo y mínimo de la pregunta).

El resultado debe ser similar al recogido en el siguiente mapa:

Cuestión 6 (2,5 puntos): Indica los principales espacios turísticos y las razones que lo explican.

Se deberá destacar el predominio claro de los espacios más ligados al turismo de sol y playa, y especialmente los dos archipiélagos, Cataluña, la Comunitat Valenciana y Andalucía explicando algún rasgo distintivo de los mismos. Indicarlo razonadamente se valorará con 1,25 puntos.

En segundo lugar, deberá destacar el turismo urbano de las grandes capitales, simbolizado en el cuadro estadístico en el ejemplo de Madrid, pero también en ciudades como Barcelona, Sevilla, Valencia y otras, indicando también los rasgos que los identifican (0,75 puntos).

En el lado opuesto, podría destacarse que la gran mayoría del territorio español ejerce una atracción turística más limitada, relacionada casi siempre con otras tipologías turísticas (nieve, rural, cultural...) y centrada en lugares concretos, más que en grandes áreas turísticas (0,5 puntos).

Indicar ejemplos claramente representativos de cada tipo de turismo, o aportaciones complementarias bien fundamentadas, podrá compensar algunas carencias en los aspectos anteriores, igual que también puede hacerse

para destacar la claridad expositiva y la solidez de la argumentación. En el mejor de los casos se podrá compensar hasta 0,5 puntos.

Cuestión 7 (2,5 puntos): Explica los efectos positivos que genera el turismo en la economía y la demografía.

En todo caso deberá destacarse cómo el turismo influye de manera importante en la economía española, en aspectos como: a) su aportación a la balanza de pagos; b) su incidencia en el empleo directo; c) el fomento de actividad en sectores como la construcción, el comercio y los transportes...), puntuándose cada uno de ellos con hasta 0,5 puntos, en función de la profundización y la claridad con que sean desarrollados.

En cuanto a los efectos demográficos, pueden citarse: a) su contribución al crecimiento y dinamización de la zona, o al mantenimiento de la población en la misma; b) su impacto en las migraciones, frenando la emigración tradicional de muchos pueblos y, con ello, el peligro de despoblamiento. (Hasta 0,5 puntos en cada caso).

Otros aspectos citados razonablemente, como su aportación al incremento del PIB español o de la inmigración, que rejuvenece e incrementa el porcentaje de actividad, podrán compensar deficiencias en los puntos anteriores. Una argumentación bien razonada o el aporte de ejemplos concretos que ayuden a explicar los factores anteriores también deben ser tenidos en cuenta (globalmente, pueden compensar hasta 0,5 puntos posibles carencias en los aspectos anteriores).

Cuestión 8 (2,5 puntos): Explica los principales problemas sociales, económicos y ambientales del sector turístico en España.

Aunque el sector turístico español ocupa una posición de privilegio en el mercado mundial, también debe afrontar una serie de problemas. Entre ellos se podrán citar:

a) los problemas de masificación y sostenibilidad ambiental, que se expresan en construcción masiva del litoral, la urbanización incontrolada, la alteración de paisajes tradicionales o la presión sobre los recursos naturales (que podrán ser valorados con hasta 1,25 puntos).

b) la concentración en unos espacios concretos y en algunos de ellos en unas fechas limitadas (estacionalidad) (hasta 0,5 puntos)

c) la escasa diferenciación respecto a otros espacios competitivos y de diversificación de la oferta de algunos puntos; la necesidad de mejorar la comercialización y la promoción turística, utilizando las nuevas tecnologías; algunas deficiencias en la calidad de infraestructuras y servicios; la precariedad del empleo; la competitividad de los precios respecto a otros países, etc. (hasta otros 0,75 puntos).